REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 204. Braşov, Miercurĭ-Joi 16 (29) Septemvrie. 1904.

Delatorii noştri.

Acelora dintre noi, carĭ, când cu schimbarea statutelor „Asociaţiuneĭ“ nóstre, au avut prea bizara dér puţin nimerita ideiă de a înlocui vechiul titlu al acestei societăţĭ literare şi culturale române cu numirea benevolă, contrasă din silabile iniţiale şi scurtă: „Astra“ — imitând astfel pe Maghiarĭ, carĭ au dat societăţilor lor ḑise culturale, în realitate însĕ mult certate cu spiritul de cultură adevĕrată, numele prescurtat de „Emke“ *), de sigur că nu le-a trecut prin minte, că printr'asta vor facilita numai şoviniştilor adversarĭ juraţi ai culturei române de a vorbi despre societatea nóstră, pe care până acuma ne-a succes a-o ferí cât numaĭ nĭ-a fost cu putinţă de gura lor cea rea.

Cuvêntul „Astra“ adecă e uşor de pronunţat pentru amicĭ ca şi pentru adversarĭ, pentru cunoscĕtoriĭ, cât şi pentru necunoscĕtoriĭ limbeĭ române. Dér nicĭ de l'ai pune pe rug Maghiarul, orĭ Jidano-maghiarul, care nu scie românesce, nu va puté pronunţa şi scrie fără de greşélă şi fluent cuvêntul „Asociaţiune“ — şi din nenorocire pentru raporturile dintre popórele acestor ţĕrĭ de tot puţinĭ dintre publiciştiĭ şi politicianiĭ maghiarĭ de aḑĭ sciu românesce.

Numirea greu de pronunţat şi de scris a societăţiĭ nóstre culturale nu puţin a contribuit până acuma, ca adversariĭ ei sĕ se ocupe de ea fórte rar, mai ales, că prin lucrarea ei pacinică şi liniştită nicĭ nu le dădea ocasiune de a se acăţa de ea. De când însĕ a ajuns la modă numele de „Astra“ pe care gazetarilor şoviniştĭ de tótă categoria le vine mai uşor a-l scrie, pare că li-s'a deslegat limba şi, credincioşĭ tacticeĭ lor perverse, găsesc cu cale, în momentele de faţă, nu numai de a vorbi de rĕu Asociaţiunea nóstră, dér de a aţiţa şi agita chiar pe faţă în contra esistenţeĭ ei.

Ce uşor i-a fost de esemplu luĭ Bartha Miklos a scrie sub titlul „Az Astra“, unul din aceĭ articolĭ agitatorĭ ai sĕĭ, prin carĭ din cas în cas alarméză pe cetitoriĭ dela „Magyarorszag“ arĕtându le cât de periclitată este naţia şi patria maghiară din causa „slăbiciuneĭ“ fişpanilor şi a poliţailor guvernuluĭ Tisza.

Pe două colóne şi jumĕtate Bartha variéză în numĕrul de Duminecă al ḑiaruluĭ amintit glumele sale pe cât de nesărate pe atât de rĕutăciose despre „Az Astra“, „mi az Astra?“ şi „az Astra emberei“ şi intrând în ceartă cu fişpanul luĭ Tisza şi cu primarul guvernamental al oraşuluĭ autonom Timişóra, pentru-că nu şi-ar înţelege chemarea lor, ajunge la conclusiunea, că „Astra“ trebue suprimată şi ómeniĭ „Astreĭ“ la altă ocasiune trebue sĕ fie alungaţĭ cu bâta afară din sala de întrunire a ei.

Cu uşurătatea şi neconscienţiositatea, ce caracteriséză pe gazetarul ungur, orĭ de câte orĭ are de a face cu vr'una din naţionalităţile urgisite, pentru care nu mai este loc în acéstă „patrie unitară naţională maghiară“, Bartha Miklos se folosesce de nisce minciunĭ încornurate rĕspândite *more solito* de unele foi de clacă jidovescĭ, pentru a face din ele cap de acusaţiune în contra „Astreĭ“, care — după cum ne asigură şi confratele de la Lugoş — n'a pĕcătuit de patru-ḑecĭ de anĭ, de când s'a înfiinţat, alta, de cât că a invitat cu abatere de la usul de pân' acuma, treĭ ḑiariştĭ şoviniştĭ maghiarĭ din Timişóra la adunarea sa generală de Miercurea trecută.

Acestora are sĕ le mulţumĕscă d-l Bartha tóte datele, ce le ia ca pretext pentru a acusa pe ómenii „Astreĭ“, că agitéză în contra naţiuneĭ şi a crăieĭ maghiare şi a-ĭ declara de nisce mincinoşĭ înşelătorĭ ai poporuluĭ şi ai ocârmuireĭ ungurescĭ.

Şi fiind-că numitul domn gazetar, care e „gura satuluĭ“ între şoviniştiĭ perioduluĭ ce-l străbatem, nu póte scrie fără câte un tronf ardeiat al limbagiuluĭ sĕu agitatoric, acesta şi-a ajuns culmea în articolul „az Astra“ prin afirmarea, ce denotă înalta cultură a scriitoruluĭ, că „Mişu lăutarul singur plătesce mai mult, pentru-că e un patriot mai de încredere, decât tótă „Astra“.

Décă s'a păcălit vr'odată Bartha Miklos, atuncĭ s'a păcălit lăudând peste mĕsură pe acest lăutar, că ar fi refusat de a cânta pe „Dómne ţine şi protege“ (Gott erhalte!); căcĭ după cum se constată, „patriotismul vrednic de încredere“ al lăutaruluĭ Mişu, nu l'a împiedecat ca, după tuşul, cu care a rĕspuns la toastul pentru monarch, sĕ intoneze acordurile imnuluĭ nostru naţional român.

Şi totuşĭ contra cuĭ se ridică Bartha cu atâta furie şi lipsă de tact şi de bună cuviinţă contra cuĭ se ridică, când pune mai presus patriotismul pretins şovinist al unuĭ lăutar plătit, decât patriotismul ómenilor „Asociaţiuneĭ“, carĭ representă flórea poporuluĭ român?

In contra *sentimentuluĭ* se ridică acest Cunchus şovinist, în contra *sentimentuluĭ naţional* ce se manifestă în iubirea de limbă şi de cultură a „ómenilor Astreĭ“.

Pentru a suprima acest sentiment strigă el după poliţie şi face imputărĭ guvernuluĭ actual şi trecut că n'a maghiarisat încă până aḑĭ şcólele Românilor.

Din mândru şi mare oposiţional el devine agent de rênd pentru planurile destructóre de cultură ale ministruluĭ Berzeviczy, ér' din campionul independenţiĭ şi al libertăţiĭ se face delatorul unuĭ popor întreg, leal şi credincios, la o stăpânire, care ţintesce a face din acest stat un model de stat poliţienesc.

Un rol puţin de invidiat pentru un gazetar de talia luĭ Bartha.

*) Emke = Erdélyi magyar kulturegylet.

Braşov, 15 (28) Septemvrie.

Obstrucţiunea Cehilor. Nicĭ nu s'a convocat încă parlamentul austriac şi diferitele partide încep de pe acum a-se ocupa cu atitudinea, ce au de gând s'o observe în viitorul „Reichsrath“. Cel mai de frunte ḑiar al Cehilor „*Narodni Listy*“ scrie, că la tótă întêmplarea partidul Cehilor tinerĭ va continua obstrucţiunea, până când nu va fi secerat victoria deplină în cestiunea limbeĭ. De óre-ce Maghiariĭ permit, ca fără de constituţie şi pe basa §-luĭ 14 sĕ se guverneze în Austria, parlamentarismul austriac nu mai are nicĭ o valóre pentru Cehĭ; ei n'au decĭ nicĭ un motiv de a renunţa la obstrucţiune.

Facultate italiană în Innsbruck. Guvernul austriac împlinesce o veche dorinţă a Italienilor din Austria: facultatea de drept din Innsbruck o separéză de universitate şi o transformă în *şcólă superióră italiană independentă*. Ordinul ministruluĭ instrucţiuneĭ publice privitor la acéstă facultate italiană, s'a publicat în numĕrul de erĭ al fóieĭ oficiale austriace.

Memorandul Saşilor.

(Urmare.)

Sĕ esaminăm acum disposiţiile referitóre la esamenul de capacitate al învĕţătorilor!

Nu vrem sĕ cercetăm, întru cât se póte justifica din punct de vedere pedagogic divisarea în două examene, dintre carĭ cel de-al doilea sĕ se facă după 1—2 anĭ după absolvire; atâta însĕ este cert, că fixarea esamenuluĭ special la un termin de 1—2 anĭ după absolvire era prevĕḑută deja în legea instrucţieĭ primare, însĕ mĕsura acésta s'a dovedit atât de rea, încât *însĕ şi institutele statuluĭ au fost cele dintâiŭ, carĭ*—fără considerare la disposiţia legeĭ — *s'au întors cu acest esamen la terminul absolvireĭ*. Resultatul esamenuluĭ maghiar însĕ este chiar primejduit, décă eleviĭ uneĭ preparandiĭ nemaghiare se aplică la o şcólă germană într'o împrejurime cu populaţie germană şi apoi sĕ fie siliţĭ a face după doi anĭ esamen din limba maghiară!

In general trebue sĕ se constate, că deosebirea esenţială între disposiţiile proiectuluĭ şi între cele actualmente în vigóre, este următórea:

Diploma se dobândesce acum în timp de patru anĭ, ér după proiect în timp de 5—6 anĭ, ceea-ce este o scumpire şi îngreunare a studiuluĭ, care, avênd în vedere sĕrăcia mediuluĭ din care se recrutéză de obiceiŭ învĕţătorii, va avé drept consecinţă reducerea numĕruluĭ candidaţilor la acéstă carieră.

Actualmente esamenul pentru diplomă se face pe lângă intervenţia inspectoruluĭ de şcóle. Conform proiectuluĭ, acest esamen trece cu totul în resortul statuluĭ.

Actualmente se face în institutele nóstre în limba germană. Conform proiectuluĭ (§ 70) limba germană se reduce la două obiecte. (Religia şi morala, pedagogica şi metodica).

In general influenţeĭ ministeriale i-se dă o intensitate ne mai pomenită.

Sĕ analisăm disposiţiile referitóre la acéstă influenţă:

Ministrul va fixa ordinea examenuluĭ fundamental (§ 60); el va da permisiune (§ 32) a depune examenul special mai târḑiu decât după doi anĭ; el va da elevilor particularĭ permisiune (§ 68) de a depune esamenul fundamental şi special. Tot atâtea disposiţiĭ îngreunătóre, carĭ violéză grav *autonomia bisericeĭ* şi carĭ în acelaşĭ timp diminuéză pe căĭ piezişe influenţa patronilor şcóleĭ, căcĭ este evident, că fie-care ordine de examen în ultima analisă trebue sĕ aibă influenţă hotărîtóre asupra întregeĭ instrucţiunĭ.

Am arătat de repeţite-orĭ, că anteproiectul *violéză grav autonomia bisericeĭ nóstre*. Abstragênd de la numĕrósele casurĭ singuratice, pe carĭ le-am citat deja, sunt cu deosebire două puncte, pe carĭ trebue sĕ le considerăm ca *violărĭ extreme, până acum neîncercate, a autonomieĭ nóstre garantate prin lege*. Punctul întâiŭ este disposiţia vizată în anteproiect, că cualificaţia învĕţătorilor trebue sĕ se dobândéscă nu ca până acuma prin un esamen depus la preparandia (seminarul) confesională, ci în faţa uneĭ comisiunĭ esaminatóre de stat. Disposiţia acésta este *gravaminósă în gradul cel mai mare nu numai fiind-că ea confiscă brevi manu un drept esercitat din vechime în cadrul autonomieĭ confesionale şi duce chiar şi esamenul asupra credinţeĭ şi moraleĭ, va sĕ ḑică asupra unor cestiunĭ de credinţă, înaintea comisiuneĭ statuluĭ, — cĭ şi fiind-că esamenul ce trebue depus înaintea foruluĭ statuluĭ va trebui sĕ se facă de acum înainte de cătră candidaţiĭ bisericeĭ nóstre nu în limba lor maternă, şi nu în limba, în care şi-au căpĕtat crescerea scientifică, în sfîrşit nicĭ în limba, în care vor fi chemaţĭ a-şĭ practica vocaţiunea lor de învĕţătorĭ, ci în limba maghiară.*

Scim prea bine, că proiectul face confesiunilor nemaghiare concesiunea, ca esamenul sĕ se pótă face din două obiecte (din cele şése) în limba institutuluĭ. Suntem însĕ de părerea, că cu tótă concesiunea acésta, reprimarea limbeĭ de predare a institutuluĭ merge prea departe şi o reprimare în o asemenea mĕsură nu o vedem justificată prin motivarea, că adecă candidatul va trebui sĕ-şĭ dovedéscă la esamen în chip suficient capacitatea sa în întrebuinţarea limbeĭ maghiare.

Décă s'ar ţiné cont numai de cerinţa acésta din urmă, atuncĭ ar trebui sĕ se evite o codificare a acesteĭ disposiţiĭ, prin al căreĭ text candidatul sĕ fie espus ispiteĭ, de a renunţa în esamen la întrebuinţarea limbeĭ de predare a institutuluĭ, numai ca sĕ-şĭ asigure o apreciare mai binevoitóre a cunoscinţelor sale.

Nu găsim potrivită nicĭ espunerea, prin care autorul proiectuluĭ se încércă a motiva şi justifica trecerea în resortul statuluĭ a esamenuluĭ de capacitate.

A se referi la usul din alte state, ar fi un motiv fórte şubred chiar şi atuncĭ, când autonomia şcolară ar fi şi acolo un drept al confesiunilor păzit cu gelosie de vécurĭ, sancţionat şi garantat prin numĕróse tratate de pace, convenţiĭ, diplome, jurăminte regescĭ şi în timpul mai recent prin legĭ, carĭ posed caracterul unor legĭ fundamentale de stat.

Chiar şi când tóte acestea ar fi de faţă în acele state, întocmai ca şi la noi, totuşĭ pentru stabilirea analogieĭ, ar lipsi încă ceva, anume: identitatea scopurilor.

Décă în alte țerĭ ale Europeĭ, esamenul de capacitate al învĕțătorilor se face în fața unuĭ for al statuluĭ, acésta s'a făcut *cu intențiunea cinstită de a promova în tóte direcțiunile instrucția primară* și în special a o ferì de direcțiunea retrogradă, unilaterală-bisericéscă.

Însĕ când anteproiectul, cu violarea gravă a autonomieĭ, face acelașĭ lucru la noĭ, unde de veacurĭ tocmaĭ singuraticele confesiunĭ au fost și sunt încă purtătórele gândireĭ liberale și ale progresuluĭ spiritual, acésta *nu se face în interesul promovăriĭ niveluluĭ spiritual al instrucțieĭ primare, ci, după cum nicĭ nu se tăinuesce,* în interesul rĕspândireĭ intensive și extensive a limbeĭ maghiare, séu în ultima analisă, sĕ o spunem fără încunjur, *în interesul maghiarisăriĭ.*

Imposibil de a găsi o altă esplicare pentru pretensiunea esagerată, ca învĕțătorul sĕ trebuéscă a fi stăpân pe douĕ limbĭ neînrudite una cu alta în așa mĕsură, ca sĕ fie în stare a depune esamenul de capacitate în amêndouĕ limbile și în amêndouĕ sĕ fie capabil a preda, cu tóte că nicĭ prin minte nu-ĭ trece sĕ predea unguresce și nicĭ odată nu i-se va impune de către autoritatea bisericéscă, care îl pune în slujbă, ca sĕ predea tótă instrucția în limba maghiară.

Décă anteproiectul avea în adevĕr numaĭ scopul, ca fie-care învĕțător sĕ scie ungaresce, acésta s'ar fi putut ajunge pe o cale maĭ simplă și maĭ crutătóre prin aceea, că s'ar fi cerut un esamen riguros pentru limba maghiară.

(Finea va urma.)

II. Cestiunea cursurilor practice

la școla superióră de comerciŭ din Brașov.

— Urmare. —

Intru cât privesce resultatele, ce le-a dat școla nóstră superióră de comerciŭ, am reprodus aprópe literalmente, cele ce le spune directorul școleĭ în Anuar. Tot așa și ceea ce spune privitor la băncile și institutele de credit românescĭ.

Este adevĕrat, că elevii absolvențĭ aĭ școleĭ comerciale superióre nu sunt destul de pregătițĭ, căcĭ le lipsesce rutina și esperiența necesară, séu maĭ mult decât atâta, ocasiunea și posibilitatea de a se forma și a-șĭ câștiga esperiența și rutina necesară. D-l director al școleĭ propune în acest scop ridicarea cursuluĭ teoretic de la 3—4 anĭ în școlă și apoĭ înființarea de cursurĭ practice, pentru funcționariĭ tehnicĭ de bancă.

Am aplauda și noĭ aceste din urmă mĕsurĭ, décă s'ar aplica *esclusiv* la absolvențiĭ școleĭ superióre de comerciŭ, orĭ s'ar avé în vedere ómenĭ binișor pregătițĭ pentru acéstă carieră de la niscaiva Academiĭ comerciale. Însĕ lucrurile se presentă cu totul sub o altă formă și sub *personalul technic* vizat se înțelege cu totul altceva.

Lăsând la o parte cursul teoretic, ne vom ocupa maĭ de aprópe cu conclusul delegațiuneĭ băncilor române, luat la 17 Decemvrie 1901, că pentru ridicarea niveluluĭ intelectual al oficialilor de bancă și pentru crearea uneĭ sucrescențe bine cualificate pentru administrarea și conducerea băncilor în viitor, sĕ se stăruéscă de a se înființa un curs practic, „prin care personalul technic (?) sĕ se pregătéscă anume pentru afacerile de bancă“.

Orĭ ce om nepreocupat care va cetì scrisórea secretaruluĭ Delegațiuneĭ băncilor adresată direcțiuneĭ școleĭ comerciale din Brașov și publicată în Anuarul aceseĭ școle, va găsi în ea un vot de blam la adresa școleĭ superióre de comerciŭ și a conducĕtorilor eĭ. Și óre nu e așa, când școla superióră de comerciŭ română esistă deja de 35 de anĭ și unicul scop și debușeu al eĭ era la băncile române din Ungaria, și totușĭ abia $^1/_4$ dintre ceĭ 400 funcționarĭ aĭ băncilor sunt recrutațĭ dintre absolvențiĭ aceseĭ școle, și nicĭ unul dintre eĭ nu se află în posturĭ de sine stătătóre, ci numaĭ în posturĭ maĭ micĭ și „aglomerațĭ la câteva institute maĭ marĭ“. Faptul real séu *brutal în sine* este și rĕmâne, că Delegațiunea Băncilor — quintesența economiștilor noștri — după 35 de anĭ de esistență a școleĭ găsesce unanim, că eĭ nu au lipsă de personal trecut și format prin vr'o școlă superióră de comerciŭ, ci pretind pentru *funcționariĭ lor technicĭ actualĭ* spoiala unuĭ curs suplementar, ca sĕ le dea un titlu și o sancțiune legală, și eĭ sĕ nu le facă boclucurĭ, ér absolvențiĭ maturisanțĭ și ceĭ trimișĭ cu stipendiĭ pe la Academiile de comerciŭ din strĕinătate, pot sĕ ia frunză în buză și toiagul pribegieĭ ca până aci, orĭ și maĭ rĕu, căcĭ tóte posturile le vor fi închise. Ca câștig moral și material, maĭ departe, cine va fi prostul sĕ urmeze 7—9 anĭ regulat de cursurĭ secundare și academice pentru o cualificare, pe care o va puté dobêndi altul și în câteva sĕptĕmânĭ séu lunĭ, avênd apoĭ egale beneficiĭ și avantagiĭ?!

Totușĭ directorul școleĭ nóstre comerciale salută cu bucurie ideia, pe care o consideră de fórte seriósă, o supune consiliuluĭ școlar, și raportéză că ea ar necesita e cheltuială cam de 5000 coróne pe an.

Cât de seriósă în sine o considerau chiar propunĕtoriĭ eĭ, dovedesce că eĭ înșișĭ au retras'o la 24 Octomvrie 1903, — deciḑênd, că până la alte disposițiunĭ, sĕ se ia de la ordinea ḑileĭ.

Noĭ vom căuta a ilustra acéstă ideiă de „cursurĭ practice“ din punctul de vedere social și economic prin douĕ casurĭ analóge, din care unul fictiv și altul real.

Ce ar ḑice lumea de es. despre o scrisóre analógă adresată uneia din căpeteniile nóstre bisericescĭ?

...Inalt Prea Sfinția ta, ținețĭ cu marĭ spese școle primare, gimnasiale, preparandiale și seminar teologic pentru a scóte învĕțătorĭ și preoțĭ cât maĭ bine pregătițĭ în stațiunĭ maĭ bune și maĭ slabe.

„Dér óre nu s'ar puté care cumva, nu ațĭ găsi un mijloc, ca sĕ ne dațĭ nouĕ în stațiile cele bune *altfel de preoțĭ*, un fel de moraliștĭ, orĭ popandoșĭ, cum se numiau înainte vreme, după trecerea unuĭ curs prealabil special de 6 sĕptĕmânĭ, pentru obraze subțirĭ și fețe simandicóse? Căcĭ cutare este ginere-meu cerut de eclesie, cutare este vĕrul meu, cutare nepotul meu, cutare fiul vĕruluĭ meu, eliminat din școlă, cutare ruda nóstră a fost ofițer în armată dér s'a pensionat la vêrsta de 26 anĭ pentru a se devota bineluĭ și cultureĭ poporuluĭ nostru și decĭ la toțĭ le este greu de a maĭ întra în școlă și a face un curs regulat. Décă se va puté I. P. S. ta pe lângă dar, sĕ le dațĭ duhul Luminațieĭ vóstre și esperiența ce ațĭ câștigat'o păstorind un lung șir de anĭ, și décă se va puté sĕ le dațĭ și un grad maĭ înalt — *brâu roșu* — numéscă se ei protopresbiterĭ ca la Sibiiu, deși abia le mijesce mustața la unii, séu archidiaconĭ cum se usitéză la Blașiŭ, orĭ vice archidiaconĭ cum este obiceiul pe la Gherla. Ér încât este pentru teologiĭ și pedagogiĭ absolvențĭ aĭ I. P. Tale, eĭ maĭ pot postì și rabda, orĭ maĭ sunt locurĭ de refugiu: Muntele Athos cu bisericele românescĭ, Lavra, Kremlinul — orĭ nouĕle țerĭ ale Manciurieĭ câștigate cruceĭ orientale — între Tunguzĭ și Hunhușĭ, caute și-șĭ vor găsi și eĭ mijlócele de trăit.“

Nu scim décă este mare diferența între acéstă și spiritul și tendința adreseĭ Delegațiuneĭ băncilor române de la 29 Sept. 1903 și publicată în Anuarul școleĭ de comerciŭ.

Ne maĭ aducem aminte de casul de la o altă școlă profesională*), ce șĭ-a serbat jubileul semicentenar cu mare pompă, pentru-că în decurs de 50 de anĭ a dat 4 specialiștĭ în serviciul statuluĭ și curênd după serbare au pus în fruntea eĭ pe unul din o altă branșă, ér pe ceĭ din branșa proprie, venițĭ de la școlele superióre din strĕinătate, pe unul l'a trântit, că nu scie destulă carte, că altul este: bun la poștă, telegraf, orĭ la căile ferate, pe basă că a făcut doctoratul în sciințele economice și a făcut și practică în agricultura mare, la altul i-s'au oțețit și stricat vinurile pe drum, ce le-a analisat; pe altul purtat érășĭ pe la tóte icónele și pe la toțĭ sfințiĭ l'au trimis, ca sĕ se certe cu bucătarul, economul, rêndașiĭ, portarul etc. etc. Dér sĕ vedĭ aĭ noștri, ce ómenĭ desĕvîrșițĭ sunt?!

*) De la Bucurescĭ. — Culeg.

Fratele meu, care avea puțină zăpăcélă la cap, ce însĕ nu-l împedecă de loc sĕ fie 3 an. de ḑile dascăl; cumnatul meu cu 4 cl. primare și o școlă elementară, a devenit consilier ministerial și póte sĕ fie și dascăl la o școlă înaltă, ca pe basa proponimentelor de 2 anĭ, sĕ fie numit în post devinitiv; feciorul meu de pe capră, pe care l'am luat ca ucenic din băcănie în câte sciințe și ramure nu s'a specialisat el? décĭ merita sĕ i-se dea proverbial cele 7 pite. Ginere-meu întrece pe toțĭ, dă pe cel maĭ bun dascăl și director la școlă, căcĭ îndată a ajuns la léfă de 800 pe lună și apoĭ subsecretar de stat, și însărcinat cu marĭ lucrărĭ, – la studiĭ nu se prea caută; și în fie bărbatul uneĭ nepóte încă este bun de plasat la școlă, căcĭ prin arta luĭ eleviĭ vor nimerĭ maĭ bine meseria și cariera lor, nu vor maĭ pușca în vênt — orĭ nimerĭ ca Zăharia cu oiștea în gard! Cu'n cuvênt *aĭ noștri* toțĭ calcă a *economiștĭ*, cum alții calcă a *popă*.

(Va urma.)

Ce s'a petrecut la adunarea „Asociațiuneĭ“?

Étă ce scrie „*Drapelul*“ din Lugoșiŭ față cu învinuirile rĕutăcióse ale foilor maghiare:

Nicĭ nu e trebuință sĕ spunem, că la banchet s'a închinat pentru „Maj. Sa împĕratul și *Regele nostru apostolic* Francisc Iosif I.“ și prin urmare e *calomnie murdară* a presenta toastul loial al d-luĭ Dr. *Lemenyi* drept un atac contra suveranitățiĭ regatuluĭ ungar.

Tot așa e și cu draperiile. Sala de la hotel, în care s'au ținut ședințele, concertul și balul, a fost cu decorațiunea sa obicĭnuită; comitetul aranjator nicĭ n'a adăogat nimic și nicĭ n'a eliminat nimic. Ér draperia obicĭnuită a saleĭ nicĭ nu e făcută de hotelier, ci de însușĭ orașul Timișóra, care e proprietarul mareluĭ hotel.

Maĭ ridicol e de a vorbi despre un pretins conflict cu lăutariĭ, maĭ ales când nu e nicĭ o tradare de patrie a cânta *imnul Caseĭ domnitóre* când se rostesce toastul oficial pentru Monarch. Dér la Timișóra — din causa neatențiuneĭ lăutaruluĭ — nicĭ nu s'a cântat imnul Caseĭ domnitóre, ci un simplu „tuș“, cum se ḑice, din care a trecut apoĭ lăutarul în un popuriu național, care se începe cu acordurile imnuluĭ „Deșteptă-te Române“. Ér publicul de la banchet a erupt în aplause. Unde e aicĭ pretinsul conflict?

Invinuirea cu pretinsa „garanță“, ce s'a refusat autorităților, e o prostie cu córne. În sensul legilor s'a anunțat adunarea, banchetul și balul la autoritatea competentă, împlinindu-se tóte formalitățile reclamate de lege, căcĭ la cas contrar negreșit intervenea poliția și disolva adunarea. Ce „garanțe“ maĭ trebuiau onoratilor șoviniștĭ?

Apoĭ sĕ ne erte, dér e ridicol a-ne învinuì, că am vorbit *românesce* la o adunare *culturală românéscă!*

Concertul — durere — a fost cât sĕ póte de *internațional!* Din 9 compositorĭ,

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Micul sublocotenent Oki.

Schiță, de Rudolf Greinz.

Vasile Petrovicĭ, era fiul unuĭ atașat rusesc și șĭ-a petrecut o parte a tinerețelor sale în Tokio. El a lăsat chiar acolo un tovarăș de jocurĭ, pe micul Oki. Părinții acestuia posedau o mică afacere de export de mătasă.

Vasile a trebuit apoĭ sĕ se întórcă acasă, spre a-șĭ face armata. Au trecut câțĭ-va anĭ de atuncĭ și Vasile, făcênd o cĕlĕtorie în lume, a ajuns din nou în țéra cireșilor și a chrisantemelor.

Micul Oki nu se făcu într'aceea mult maĭ mare, ajunse însĕ sub-locotenent într'un regiment de infanterie. Părințiĭ îĭ muriseră și peste familie au dat multe nenorocirĭ. Afacerea de export, în urma concurențeĭ, a dat faliment.

In timpul anilor, cât a absentat Vasile crescuse și Kasira, sora drăgălașă a sublocotenentuluĭ, o fată căreia i-se dĕduse cultură europénă. Ea conducea menagiul frateluĭ sĕu, care îĭ era singurul sprigin.

Vasile Petrovicĭ se aprinse de dragoste pentru fată, ér Kasira, la rêndul eĭ, iubia de asemenea pe Petrovicĭ. Vasile avea de gând sĕ ia chiar de nevastă pe Kasira.

Voința familieĭ luĭ Vasile a fost însĕ maĭ tare, decât dragostea luĭ. Ea s'a făcut luntre și punte pentru a-ĭ scóte din cap gândul căsĕtorieĭ. Și familia a triumfat.

Despărțirea celor doĭ a fost forte grea. Nicĭ fata însĕ, nicĭ fratele eĭ nu simția nicĭ o mânie. S'au împăcat cu sórtea, credênd, că așa este voința destinuluĭ.

Vasile și Oki s'au despărțit tot în prietenia veche. Nu a fost scris în cartea sorțiĭ, ca frumósa japonesă sĕ fie fericită, ér micul sub-locotenent sĕ fie cumnatul prietenuluĭ din copilărie....

Au trecut la mijloc aprópe doĭ anĭ... Vasile Petrovicĭ a fost chemat ca ofițer în reservă pe câmpul de rĕsboiŭ din Manciuria.

Brâul regimentelor japonese se strîngea din ce în ce maĭ mult în jurul posițiilor rusescĭ de la Liaoyang. Apoĭ au venit ḑilele teribile ale luptei. Bubuitul tunurilor, pocnitul armelor-mașine, gemetele răniților și ale muribunḑilor.

Și veniau massele dușmanilor din ce în ce maĭ multe. Batalionele par-că eșiau din pĕmênt.

Japonesiĭ înaintau peste mormane de cadavre. Strigătele lor de „Banzai“ îĭ asurḑia pe Rușĭ.

S'au încăierat în luptă piept la piept, cu baioneta, sabia, revolverul.

Vasile Petrovicĭ se afla cu compania sa într'o posiție pe care a apĕrat-o cu eroism. I-s'a trimis ajutor, căcĭ altmintrea era perdut. Însĕ dușmanul năvălia necontenit.

Strapațe teribile. Cu ploia de foc se amesteca turbarea elementelor. Furtunĭ marĭ și ploi nesfîrșite. In noroiul fără fund, în cĕța grósă din Manciuria muriau cu sutele, amicĭ și inimicĭ.

Soldațiĭ sĕvîrșiau muncă supraomenéscă. Voința de a muri a subjugat total voința de a trăi. Din oră în oră amenința de a-se face stăpână istovirea completă.

Și dușmanul se apropia tot maĭ mult. Și tot maĭ numĕróse se iviau stégurile cu raḑele sângeróse ale Sóreluĭ-Resare pe fond alb. Și străbăteau prin cĕță și puhoiŭ, prin zăpușélă și tunete, printre granate și bubuit de tunurĭ...

Atuncĭ se ivesce la câțĭ-va pașĭ de Vasile Petrovicĭ un sub-locotenent japones. Vasile ridică sabia sĕ-l taie.

De odată însĕ îĭ încremeni brațul, Cu ochiĭ bleojdițĭ se uita la sub-locotenent. Era Oki.

Japonesul l'a recunoscut de asemenea. In mâna luĭ se afla revolverul pe care voia tocmaĭ sĕ-l descarce. L'a lăsat însĕ în jos.

Vasile a uitat pentru un moment situația în care se afla.

Voia chiar sĕ-ĭ pună o întrebare care ar fi avut următorul conținut: „Ce face Kasira?“

Erau însĕ numaĭ clipite trecĕtóre. In aceste clipite se uitau ceĭ doĭ bărbațĭ țintă ochĭ în ochĭ. N'aveau decât clipite pentru cugetare.

Massele asaltatorilor năvăliră din dĕrĕtul miculuĭ sub-locotenent, care maĭ sări câțĭ-va pașĭ înainte.

ale căror produse s'au interpretat publicului, deabia 2 au fost Românĭ, ceilalțĭ au fost 1 Ungur, 1 Neamț, 2 Polonĭ, 1 Frances, 1 Norvegian și 1 Muscal!

Mai internațional nicĭ că se póte!

Și totușĭ ne-au găsit șoviniștii nod în papură!

Ei bine, ce va sĕ dică acésta?

Și sĕ nu crédă cineva, că aicĭ avem de a face cu informațiunĭ culese de pe stradă și rĕspândite în mod inconscient!

Trei jurnaliștĭ șoviniștĭ au asistat — ca óspețĭ invitațĭ — la adunare și scirile aceste neróde s'au plasat în tóte foile din Budapesta prin o semioficiósă litografată al cărei corespondent a fost de față la adunare și a fost în plină mĕsură a lua cele mai autentice informațiunĭ despre tóte detaliile.

Și totușĭ lanséză astfel de inepții în publicistică, pentru a seduce opinia publică maghiară și a o asmuța contra lucrării pacinice și adevĕrat patriotice a societăților nóstre culturale!

In fața astorfel de întortocherĭ și falsificărĭ de drept, devine penibil a mai învita gazetarii de la foi maghiare la adunările nóstre și a mai ședea cu ei la masă!

Er décă adĭ mâne îĭ vom eschide, — ceea-ce va trebui sĕ urmeze, décă abuséză în mod atât de temerar de ospitalitatea, ce le oferim — ér vor sbiera ca din gura șerpilor, că noi ne separăm pentru a puté mai cu succes „trada patria“!

Rĕsboiul ruso-japones.

După o telegramă din Petersburg, la Mukden situațiunea se schimbă dilnic întru cât acum atacă Japonesiĭ, acum Rușiĭ. Nu e vorba însĕ de ciocnirĭ marĭ, ci de hărțuelĭ între patrule și avant-posturĭ.

Din cartierul lui *Kuroki* „Daily Mail“ primesce scirea, că acolo se crede, că în urma retragerei succese a lui *Kuropatkin* prospectele viitóre ale rĕsboiului s'au schimbat esențial. Se prevede, că Kuropatkin nu se va angaja într'o luptă definitivă la Mukden, ci va atrage după sine mai adênc spre nord pe Japonesĭ, eventual până la Charbin, décă la Tienling nu va da lupta decisivă.

Din tóte semnele se vede, că rĕsboiul are sĕ dureze mult. Rusia se va bucura în viitor de o mare înlesnire prin deschiderea liniei ferate în jurul Baicalului. De unde până acum trebuiau cel puțin patru sĕptĕmânĭ pentru a merge de la Moscva la Charbin, de acum înainte durata călĕtoriei nu va fi de cât cel mult 12 dile. De acéstă înlesnire se va folosi Rusia, dovadă modul cum grăbesce trimiterea trupelor menite a forma *a doua armată* sub ordinele generalului *Grippenberg*.

Țarul Rusiei Nicolae a adresat generalului *Grippenberg*, comandantul circumscripției Vilna, o scrisóre autografă, prin care îl numesce comandantul celei de a doua armate manciuriene. Scrisórea relevă, că față cu sforțările înverșunate, cu carĭ Japonesiĭ duc rĕsboiul, precum și față cu înaltele calitățĭ rĕsboinice ale inimicului, Țarul se află în necesitatea de *a înmulți în mod considerabil* forțele militare, spre a asigura succese pe cât posibil mai curênd. De óre-ce însĕ numĕrul trupelor ce se vor pune în campanie va fi așa de mare, în cât nu vor puté fi lăsate sĕ formeze o singură armată, Țarul a decis — continuă scrisórea — de a împărțĭ forțele manciuriene în două armate, lăsând comanda generalissimului Kuropatkin și numind pe generalul Grippenberg la comanda celei de a doua armate. Țarul este convins, că generalul Grippenberg o va conduce, urmând ordinele comandantului suprem.

— *Situațiunea la Port-Arthur*, după ultimele telegrame, ar fi desperată pentru Rușĭ. Prin ultimul atac Japonesiĭ ar fi dobândit succese marĭ: au ocupat două forturĭ mai marĭ și câteva forturĭ mai micĭ în partea de nord-vest a fortăreței. Unul din aceste forturĭ este cel numit Kuropatkin, care apĕra conductul de apă. Prin cucerirea lui, Rușiĭ sunt lipsițĭ acum de apă próspĕtă. Au însĕ destule fântânĭ în cetate. Al doilea fort ce l'au ocupat Japonesiĭ se află situat lângă muntele *Ițșan*, așa că ei amenință acum și fortul Ițșan, care e cheia Port-Arthurului. Lupta ce s'a dat pentru posesiunea fortului amintit, se dice, că a fost atât de înverșunată, în cât întréga garnisónă a fortului a cădut. Scirea despre lupta și succesele aceste ale Japonesilor, a dus'o un Chines la Cifu.

Se mai vestesce, că Japonesiĭ au provocat din nou pe generalul *Stössel* sĕ capituleze. El însĕ a refusat cu indignare.

Apoi vĕdu Vasile pe un al doilea ofițer alăturea de tovarășul jucăriilor sale. Acest al doilea ofițer îi răcni lui Oki o comandă.

Corpul lui Oki se cutremură ca de-o scânteie electrică și ținti revolverul asupra lui Vasile Petrovicĭ.

N'avù însĕ timp sĕ-l descarce, căcĭ sabia dușmanului sĕu rus îi despică capul.

Cu un gemet sĕlbatec cădù Oki pe spate și dispărù în învălmășélă...

Strigăte de furie. Adevĕrat măcel. Vasile Petrovicĭ ca prin minune rĕmase neatins în plóia de glónțe.

In retragerea spre Mukden Vasile Petrovicĭ nu-șĭ puté scóte din cap pe sublocotenentul Oki, pe care el l'a omorît, ér sora-sa, pe care o iubia, a rĕmas fără sprijin în lume.

Iubia pe Kasira cu tot focul inimei tineresci, ér pe fratele sĕu l'a omorît.

Ce se va face acum Kasira?...

După „*N. Fr. Pr.*“

SCIRILE DILEI.

— 15 (28) Septemvrie.

Regele Carol va sosi mâne, Joi, 29 Septemvrie în Viena. Incă în acea di, regele va lua parte la prândul de curte, ce se va da în onórea lui în castelul din Schönbrunn. Regina Elisabeta va sosi în Viena Sâmbătă diminéța și va rĕmâné aicĭ numai câteva césurĭ. In aceeașĭ di, părechea regală română va pleca din Viena spre Sinaia.

Diua de 13 Septemvrie st. v. Lunĭ s'au împlinit 56 de anĭ de la lupta pompierilor (1848) de pe Dealul Spirei din Bucuresci. In amintirea dilei s'a făcut un pelerinagiu pios la monumentul din Dealul Spirei ridicat, după cum se scie, pe locul unde s'a făcut eroica împotrivire a câtorva pompierĭ contra armiei turcescĭ.

Baronii cei noi. Au stîrpit decĭ de anĭ pădurile și au esportat dóge și... s'au îmbogățit. Acum au căpĕtat baronatul. Foile maghiare spun, că l'au cumpĕrat, cum se cumpĕră și alte mărfurĭ. Cu o singură danie s'au creat 10 baronĭ evrei. Patru frațĭ Gutmann și cu șése fii ai lor fac la olaltă dece. „E—g“ constată, că până acuma s'a acordat baronia ungară urmatorilor jidovĭ: 1) *Schosberger* (despre care „E—g“ dice, că i-s'a stins familia în ramura evreéscă, va sĕ dică care-o mai fi, o fi convertit), 2) *Popper* de Podbragy și 3) *Herzog* de Csete. — Unul dintre noi baronĭ Gutmann este președintele comunitățiĭ israelite din N. Kanizsa. — Foile maghiare oposiționale comenteză nefavorabil acordările prea dese de baronie și îi înfruntă aspru pe noii baronĭ, că pórtă tot nume nemțescĭ. Sĕ-șĭ fi maghiarisat cel puțin numele, mângăierea foilor oposiționale ar fi mai ușóră.

Congresul studenților iugo slavĭ, ce s'a ținut la Belgrad cu ocasiunea încoronării regelui Petru și la care au participat studenții sêrbĭ din regat, Croațĭ, Slovenĭ, Bulgarĭ și Cehĭ într'o frățéscă armonie, a fost turburat de câți-va socialiștĭ bulgarĭ, printre carĭ se bănuesce, că au fost și evrei. Sêrbiĭ propuseseră sĕ se trimită o telegramă de simpatie generalissimului *Kuropatkin*, ér alții sĕ se cânte în cor imnul național rusesc. Socialiștiĭ bulgarĭ proteste ză, ér o damă socialistă a strigat: „Trebue, ca Rusia autocrată sĕ se spulbere, pentru mântuirea libertățiĭ slave“ Atuncĭ presidentul congresului, un Slovean, a părăsit demonstrativ sala.

Emigrărĭ din Basarabia. Se anunță că din Basarabia emigréză în massă soldațiĭ, carĭ trebuesc trimișĭ în Manciuria. Dilele trecute un grup de 60 de inșĭ au fost estrădațĭ de către autoritățile române. In urma intervențiilor Rusiei, s'au înmulțit santinelele pe malul Prutului.

Esposiția agrară din Bucurescĭ a fost visitată dilele acestea de-o afluență enormă. Era o adevĕrată înghesuială în tóte paviliónele. Nu e vorbă, sunt și fórte multe lucrurĭ de vĕdut și admirat. Distracțiile n'au lipsit, căcĭ musica militară a desfătat pe visitatorĭ de la órele 2 până la 7, ér lăptăria d-lui Paian și berăria Luther au funcționat în continuu.

Ministrul Mirski și Evreii. Cu ocasiunea presenței sale în Vilna, ministrul de interne principele Sviatopolk Mirski, a primit și o deputațiune a comunitățiĭ evreescĭ. In alocuțiunea ce a adresat deputațiunei, ministrul de interne a dis, că cunósce în mod esact trebuințele comunitățeĭ și astfel póte sĕ se ocupe în curênd în deplină cunoscință de causă de grava cestiune evreéscă. Ministrul esprimă speranța, că israelițiĭ vor aștepta mĕsurile guvernului cu deplină încredere. Ei pot fi cu totul asigurațĭ, că ministrul are ca devisă dreptatea și decĭ sprijinul Țarului. Va veghea pentru-ca Evreiĭ sĕ nu fie nedreptățițĭ.

La fondul „Masa studenților“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad au întrat de la 1/14 Iulie până la 14/27 Sept. a c. următórele dăruirĭ marinimóse: 1) De la fondul gimnasial din Brad ca cunună eternă pentru fericitul Ioan *Groza* ppresb. în Hălmagiu, vice-președintele representanței gimnasiale, rĕposat la 6/VIII 1904 20 cor. 2) Ales. *Furduiu* învĕțător Abrudsat 2 cor., 3) Mănasie *Iar* preot în Simeria, din incidentul alegerei prof. Dr. Pavel Oprișa de director gimnasial în Brad 4 cor., 4) Ioan *Ștefănescu* preot în Berinĭ, comit. Timiș 2 cor. 5) Dr. A. *Cioban* cand. de adv. în M. Radna cu prilejul logodnei sale cu d-șóra Alimpia Hamsea, celebrată la 18 Septemvrie a. c. ca rescumpĕrare a anunțurilor de logodnă 30 coróne. Binefăcĕtoriĭ dăruitorĭ priméscă espresiunea profundei mulțumite. *Brad*, 14/27 Septemvrie. 1904. — *Comisiunea administrativă.*

Activitatea Vezuviului cresce, esplosiunile puternice continuă. Vulcanul aruncă materiĭ aprinse la o mare înălțime. Bombele vulcanice au incendiat pădurile din împrejurimĭ. A fost de asemenea incendiată și gara superióră a funicularului. In timp de 13 óre s'au produs 1844 esplosiunĭ puternice.

Nouă școlă română în Macedonia. La Călirele (vilaetul Salonicului), unde locuesc peste două sute familiĭ de Românĭ fărșeroțĭ, s'a înființat o școlă românéscă de băețĭ și fete, ér școla grecéscă a fost desființată pentru tot-déuna.

Procesul institutelor catolice din România.

Sâmbătă la órele 5 p. m. s'a continuat judecarea procesului călugărițelor catolice. Au fost ascultațĭ martorii: d-l Malaxa, advocat din Galațĭ, care spune, că d-șórele Basarabeanu de bună voie s'au călugărit și că nu au depus nicĭ un ban pentru călugărițele catolice.

D-l Gr. Trancu, cassier la banca Națională, a declarat, că anul trecut au venit d-șórele Basarabeanu însoțite de Mère Marie Claire și au depus 120,000 lei pe numele lor și 60,000 pe numele maicei Marie Claire.

D-na Abramoff, fiind ascultată, declară, că pe fiica d-sale, care era la institutul catolic din Galațĭ, au ademenit'o maicele și au convertit'o la catolicism.

Ședința s'a ridicat la ora 8 séra.

Lunĭ, diua a 5-a a procesului, la ora 4 p. m. s'a continuat la ministerul instrucțiunei publice, judecarea procesului.

S'a luat interogatorul d-șórelor Cornelia și N. Basarabeanu, chiemate ca martore.

Ambele au declarat, că au învĕțat în institutul catolic din Galațĭ, și că după ce au devenit majore, de bună voie și de óre-ce nu aveau o religie hotărîtă, tatăl fiindu-le armean, ér mama grecóică, au trecut la catolicism.

Asupra faptului, décă au depus suma de 60,000 lei pentru institutele catolice, pe numele maicei Marie Claire, la banca Națională din Galațĭ, declară că nu e adevĕrat și că acei banĭ au fost ai maicei Marie Claire, din averea-i personală.

Ședința se suspendă pentru 5 minute, după care se dă cuvêntul d-lui Xenopol, spre a-șĭ continua apĕrarea.

D-sa începe prin a spune, că d-nul Theodoru, deóre-ce a făcut ancheta în vacanță, când fetele nu sunt la institut, nu a putut constata și gradul lor de cultură. Mărturisesce, că la institutele catolice se dă femeei o cultură contrară celei dorite de d-l Teodoru, care are pentru femee idealul socialist, cerêndu-i energie și emancipare.

Educația din aceste institute tinde a face pe femee bună gospodină, casnică și instruită pentru a îndulci căminul conjugal și a alina neplăcerile și suferințele vieței sbuciumate din afară a bărbatului.

Acolo se învață fetele sĕ fie manierate, ér nu emancipate, sĕ cunóscă limbĭ strĕine, sĕ facă față în fine tuturor condițiunilor și cerințelor societățeĭ de adĭ. Póte că e o educație greșită, e însĕ o educație necesară.

Mai departe spune, că de la înființarea școlelor Notre-Dame și până astădĭ, au perindat printre ele 16,000 de eleve. Din acest numĕr numai 36 s'au convertit, din carĭ unele sunt strĕine și altele din părințĭ catolicĭ, ér cele câte-va Românce au trecut la catolicism de bună voie și la o etate destul de înaintată.

D-sa îșĭ încheie pledoaria susținênd, că instituția călugărițelor este o utilitate chiar din punct de vedere național. Fără ea cele mai multe fete bogate ar pleca în strĕinătate și ar trăi într'o atmosferă cu totul strĕină de neamul lor. La acusarea, că se storc banĭ și se trimit în strĕinătate, spune, că banii rĕmân în țéră și sunt pușĭ în imensele clădirĭ ale acestor instituții.

Recunósce óre-carĭ abaterĭ de la regulamente și de la ordinele ministerului provenite din nesciință, pentru care cel mult, dice d-sa, se póte aplica o pedépsă fórte ușóră. Ședința se ridică la órele 8 séra.

Marțĭ la órele 5 d. a. a continuat replica d-lui inspector Teodoru.

Sentința, ce s'a dat, încă nu ne este cunoscută.

Bibliografie.

Limba română poporană și dialectui sicilian, paralelă de *Alesiu Viciu*, profesor. Blașiu (Balázsfalva). Tipografia seminariului archidiecesan 1904.

Acest interesant studiu a apărut dilele aceste și este dedicat I. P. S. Sale d-lui metropolit Dr. *Victor Mihalyi* la a căruia îndemn și cu a căruia ajutor autorul, d-l prof. Viciu, a petrecut o vară în Sicilia, ca sĕ facă studii comparative între limba română poporană și între dialectul sicilian.

Resultatul studiilor sale îl cuprinde cartea de mai sus (8⁰ mare pe 120 de pag.) După-ce arată nexul între limba română și dialectul sicilian și aruncă o privire în istoria Siciliei, autorul trateză (în IV secțiunĭ) analogiile fonetice (dintre ambele limbĭ), morfologice, sintactice și lexicologice. In secțiunea V-a se aduc esemple séu mustre, cum le numesce autorul. Lucrarea întrégă este un frumos început de a studia dialectele italiene în raport cu limba română poporană din diversele ținuturĭ, pentru care putem numai felicita pe autor. — Prețul unui esemplar 1 cor. 60 banĭ.

ULTIME SCIRI.

Berlin, 27 Septemvrie. Din Petersburg i se telegrafiéză diarului „Berl. Tagblatt“, că după scirĭ din Mukden, armata japonesă se pregătesce de atac. La Petersburg se crede, că o luptă înverșunată se va da în jur de Mukden. Se svonesce, că la 75 verste spre ost de Mukden, o parte a trupelor lui Kuroki au trecut fluviul Hun.

Paris, 27 Septemvrie. După o depeșă a diarului „Matin“, Japonesii au început cu mare furie atacul general contra Port-Arthurului. Rușii desfășură o estraordinară energie în apĕrare. Generalul Fock mai ales se distinge prin actele lui de bravură. Tóte forțele japonese de la Port Arthur sunt puse în linie de luptă. Probabil, că Port-Arthurul va cădé în curênd.

Petersburg, 28 Sept. Kuropatkin nu se va angaja la o lupă decisivă înainte de a se uni cele două armate rusescĭ.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

Szám 8563—1904. **Brassóvármegye alispánjától.**

HIRDETMÉNY.

Brassó vármegye igazoló választmányának folyó évi szeptember hó 21-én tartott ülésében hozott határozata alapján ezennel köztudomásra hozom, hogy a brassói m. kir. adóhivatalnak a legtöbb adótfizetőkről szóló kimutatása, valamint az annak alapján az igazoló választmány által az 1905-ik évre összeállitott Brassó vármegye legtöbb adófizetők névjegyzéki kimutatása a vármegye főjegyzőjénél a rendes hivatalos órák alatt folyó évi **október hó 4-éig betekinthetők**, és hogy az igazoló választmány a névjegyzék megállapitása céljából ülését folyó évi **október hó 5-én** délelőtt 10 órakor fogja megtartani.

Mindazok, kik a névjegyzéki kimutatás ellen felszólamlással élni kivánnak, vagy az 1886. évi XXI. t. cz. 26. §-ában megirt kedvezményt igénybe venni óhajtják, vonatkozó megjegyzéseiket megtehetik, illetve beadhatják vagy a vármegye főjegyzőjénél folyó évi október hó 4-ig a rendes hivatalos órák alatt vagy pedig az igazoló választmánynak a névjegyzék megállapitása céljából folyó èvi október hó 5-èn d. e. 10 órakor az alispáni hivatalban megtartandó ülésében.

A brassói m. kir. adóhivatal kimutatása alapján összeállitott a legtöbb adótfizetők névjegyzéke a következő:

			Korona	fil.
1	Czell Károly, gyáros	Brassó	28,248	74
2	Dr. Czell Vilmos, gyáros	„	24,624	32
3	Czell Frigyes, „	„	10,651	35
4	Hessheimer Adolf, kereskedő	„	6,444	64
5	Neustädter Károly, gyáros	„	5,980	18
6	Dr. Fabritius Ágost, orvos	„	5.552	14
7	Dreksler Sándor, magánzó	„	5,547	69
8	Mayer Emanuel, kereskedő	„	5,075	26
9	Adler Jakab, bankár	„	4,923	20
10	Adler Adolf, „	„	4,805	17
11	Fleischer Mihály, gyáros	„	4,670	59
12	Porr Emil, gyáros	„	4.414	96
13	Adler R. Jakab, ruhakereskedő	„	3,736	56
14	Dr. Bogdán Andor, ny. albiró	S.-Szt.-György	3,729	14
15	Dr Fiechtenmacher Károly, orvos	Brassó	3,592	84
16	Copony Márton, gyáros	„	3,379	78
17	Scherg Vilmos, „	„	3,268	26
18	Mátyás József, kereskedő	„	3,237	80
19	Verzár István, „	„	2,853	82
20	Kenyeres Károly, gyáros	„	2,779	89
21	Aronsohn Henrik, szállitó	„	2,719	68
22	Eitel Gusztáv, gyáros	„	2,688	44
23	Schiel János, „	„	2.553	95
24	Marer Benő, „	„	2.371	73
25	Bernhárd Rezső, gyáros	„	2,371	10
26	Popp B. György, magánzó	„	2,363	70
27	Hiemesch Henrik, gyáros	„	2,335	29
28	Miess Lajos, kereskedő	„	2,271	20
29	Mayer József, ügyvéd	„	2,262	83
30	Jeremias György, gyáros	„	2,140	95
31	Nemes Péter, kir. közjegyző	„	2,124	42
32	Papp László, kereskedő-gyáros	„	2,117	49
33	Ifj. Scherg Frigyes, gyáros	„	2,113	48
34	Adler Lipót, házbirtokos	„	2,033	31
35	Kertsch Keresztély, ny. városi mérnök	„	1,998	90
36	Bömches Gusztav, kereskedő	„	1,998	57
37	Schnell Károly, kir. közjegyző	„	1,963	56
38	Ádám Károly, ügyvéd	„	1,919	14
39	Roth Viktor, gyógyszerész	„	1,896	—
40	Haluskai Vilmos, rézműves	„	1 866	76
41	Dr. Mandl Adolf, ügyvéd	„	1,819	—
42	Tartler Márton, magánzó	„	1,808	90
43	Seewaldt Alfred, malomtulajdonos	„	1,807	57
44	Korodi Mihály, vállalkozó	„	1,802	08
45	Schlandt Gottlieb, gyáros	„	1,799	64
46	Maurer Viktor, házbirtokos	„	1.795	43
47	Reich Agost, városi tiszti ügyész	„	1,788	02
48	Römer Gyula, tanár	„	1,779	—
49	Puscariu József, ügyvéd	„	1,775	02
50	Reményik István, házbirtokos	„	1,752	51
51	Kassik Antal, sörkereskedő	„	1,674	95
52	Malcher Mór, kávéháztulajd.	Brassó	1,656	88
53	Klein Samuel, fakereskedő	„	1,615	59
54	Tichi Ferencz sörgyáros	Földvár	1,605	66
55	Hennin Ferencz, földbirtakos	Brassó	1,595	03
56	Sabadean Iános, kereskedő	„	1,576	80
57	Roll Ottó, ügynök	„	1,558	30
58	Savu György, kereskedő	„	1.548	78
59	Savu Illyès, kereskedő	„	1,548	78
60	Stiehler Ferencz, ny. városi pénzt ellenör	„	1,540	—
61	Kamner Ede, kereskedő	„	1,532	35
62	Prentner József, kereskedő	„	1,506	80
63	Dr. Lassel Jenö, tanár	„	1,501	—
64	Schmutzler György, gyáros	Brassó	1 489	21
65	Ids. Marczell Mihály, bérlő	Rozsnyó	1,474	19
66	Ifj. Otrobán Radó, háztulajd.	Budapest próféta ut 8	1,470	36
67	Dr. Jekelius Frigyes, városi orvos	Brassó	1,438	44
68	Dr. Philippi Frigyes, ügyvéd	„	1.423	62
69	Leitinger József, bank igazgató	„	1,409	02
70	Scherg György ids., mészáros	„	1,399	90
71	Dusoiu János, kereskedő	„	1,373	66
72	Copony Traugott, orsz. képviselő	„	1,371	20
73	Irk Antal, földbirtokos	„	1,370	53
74	Dr. Muresiánu Aurel, laptulajdonos	„	1 355	88
75	Paul Vilmos, gyáros	„	1,334	78
76	Fabritius Lároly, kereskedő	„	1,323	28
77	Damian Simion, ügyvéd	„	1,313	88
78	Witting Ferencz, mészáros	„	1,310	33
79	Dr. Breckner Vilmos, ügyvéd	„	1,300	58
80	Dr. Krauss Walter, városi kórházifőorvos	„	1.279	—
81	Herter János, gyáros	„	1,267	90
82	Dr. Baiulescu György, orvos	„	1,214	—
83	Harth Károly, kereskedő	„	1,206	93
84	Porr Alfred, vállalkozó	„	1,197	91
85	Scherg Henrik, mészáros	„	1,193	58
86	Teutsch Gyula, kereskedő	„	1,186	20
87	Stefani György, fördbirtokos	Földvár	1,170	17
88	Tartler Alfred, kereskedő	Brassó	1,161	92
89	Palmhert Ferencz, kereskedő	„	1,156	62
90	Furn ca N. György, mészáros	„	1,145	70
91	Zintz Heinrich kereskedő	„	1.135	73
92	Simay Gerő kereskedő	„	1,125	46
93	Zeidner Henrik ids., magánzó	„	1,122	97
94	Szeghő Árpád, bérlő	„	1,108	03
95	Schwarcz András, házbirtokos	„	1,098	91
96	Kleess Keresztély, bérlő	„	1,096	80
97	Dr. Schwarz Frigyes, orvos	„	1.087	—
98	Dr Manoiu Miklos, ügyvéd	„	1,076	90
99	Kamner Alfred, kereskedő	„	1,075	—
100	Dr. Vajna Gábor, ügyvéd	„	1,062	94
101	Hornung Károly, magánzó	„	1,045	92
102	Müller Gyula, háztulajd.	„	1,045	42
103	Schmidt Lajos, szállitó	„	1,029	19
104	Kugler Ede, gyógyszerész	„	1,027	—
105	ids. Lassel Jenő, tanár	„	1,008	72
106	ifj. Köpe István, bérlő	Hosszufalu	1,011	17
107	Virág József, vendéglős	Brassó	1,006	16
108	Meschendörfer József, lelkész	Szt.-Péter	1,000	10
109	Tischler Jánós, malomtulajdonos	Brassó	996	50
110	Fratschkes Vilmos, lelkész	Vidombák	985	—
111	Dr. Herfurth Ferencz, főesperes	Keresztényfalva	981	72
112	Dr. Orendi Gyula, ügyvéd	Brassó	961	32
113	Beer Mihály, kereskedő	„	955	90
114	Stenner Pál, magánzó	„	954	23
115	György József, forrástulajdonos	„	948	30
116	Dr. Leményi Miklos, ügyvéd	„	945	52
117	Konrád Ede, vállalkozó	Rozsnyó	934	42
118	Nagelschmidt János házbirtokos	Brassó	930	50
119	Voina Vazul, esperes	„	929	24
120	Bosin Antal, válalkozó	Apácza	922	34
121	Fain Armin, fakereskedő	Brassó	903	—
122	Horn Mór, „	„	899	93
123	Dr. Gust Henrik orvos	„	895	22
124	Schmidt Vilmos, ügyvéd	„	892	24
125	Lang Károly, kereskedő	„	887	66

Brassó, 1904. èvi szeptember hó 21-n.

Dr. JEKEL, alispán.

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Septemvrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.75
Renta de corône ung. 4%	97 65
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	88.90
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.75
Bonurî rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. cu premii	207.—
Losurî pentru reg. Tisei şi Seghedin	160.75
Renta de hârtie austr.	99.55
Renta de argint austr.	99 50
Renta de aur austr.	119.25
Renta de corône austr. 4%	99.50
Bonurî rurale ungare 3½ %	91.05
Losurî din 1860.	154.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.14
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	779.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	670.50
Napoleondorî	19.03
Mărcî imperiale germane	117.37½
London vista	239 50
Paris vista	95.07½
Note italiene	95.10

Cursul pieţei Braşov.

Din 26 Septemvrie n. 1904

Bancnote rom.	Cump.	18.96	Vênd.	19.02
Argint român.	„	18.80	„	18.90
Napoleond'orî.	„	19.02	„	19.10
Galbenî	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescî	„	2 52	„	2.54
Mărcî germane	„	117 20	„	117 40

Tipografia A. Mureşianu, Braşov,